

národní
úložiště
šedé
literatury

Průvodce trestním řízením (se zaměřením na příslušníky menšin)

Pošíková, Lenka

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-263419>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 11.07.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

METODIKA

PRŮVODCE TRESTNÍM ŘÍZENÍM

(se zaměřením na
příslušníky menšin)

PŘEHLED VYBRANÝCH TRESTNÝCH ČINŮ

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Metodika byla vytvořena v rámci projektu Ministerstva kultury ČR typu NAKI na léta 2012-2015 - Problémy právního postavení menšin v praxi a jejich dlouhodobý vývoj DF12P01OVV013 (Univerzita Karlova Právnická fakulta, hlavní řešitel projektu a v současnosti i děkan PFUK prof. JUDr. Jan Kuklík, DrSc., další řešitel a tajemník projektu JUDr. PhDr. René Petráš, Ph.D.)

Vypracovala: Mgr. Lenka Pošíková, katedra trestního práva Právnické fakulty UK, Praha

Supervize: Prof. JUDr. Jiří Jelínek, vedoucí katedry trestního práva Právnické fakulty UK, Praha

Oponenti: - RNDr. Milan Pospíšil, Úřad vlády České republiky,
- JUDr. Mgr. Jozef Medelský, PhD., Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Obsah

Úvod.....	3
1.1. Zanedbání povinné vyživovací povinnosti.....	3
1.2. Krádež, loupež a související trestná činnost.....	5
1.2.1. Souběh trestného činu krádeže a trestného činu neoprávněné porušování	7
domovní svobody	7
1.2.2. Souběh trestného činu krádeže a trestného činu poškození cizí věci	8
1.2.3. Souběh trestného činu krádeže a trestného činu neoprávněné opatření,	8
padělání a pozměnění platebního prostředku	8
1.2.4. Odlišení trestného činu krádeže a trestného činu loupeže	9
1.3. Podílnictví.....	9
1.4. Vydírání.....	10
1.5. Podvodná jednání	11
1.5.1. Odlišení trestného činu úvěrového podvodu a trestného činu podvodu	12
1.6. Obchodování s padělkami: porušení práv k ochranné známce a jiným označením,	
porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou	13
1.7. Maření výkonu úředních rozhodnutí.....	14
1.8. Neoprávněné podnikání	17
1.9. Převaděčství: organizování a umožnění nedovoleného překročení státní	
hranice, násilné překročení státní hranice	18
1.10. Napomáhání cizincům k neoprávněnému pobytu na území republiky	20
1.11. Neoprávněné zaměstnávání cizinců	22
1.12. Falšování dokumentů: padělání a pozměnění veřejné listiny	23

Úvod

Cílem metodiky navazující na metodiku Průvodce trestním řízením je přiblížit občanům podstatu vybraných trestných činů a zjednodušeně jim vysvětlit, jaké jednání je považováno za trestné tak, aby se takovému chování mohli do budoucna vyvarovat.

Jednotlivé druhy trestných činů byly vybrány jednak podle četnosti jejich páchání, obecně bez ohledu na národnost či státní příslušnost a dále byly vybrány ty trestné činy, kterých se nejčastěji dopouští právě příslušníci jiných národností.

U každého trestného činu jsou popsány typické příklady jednání, které je podle daného ustanovení považováno za trestné.

V některých případech je čtenáři nabídnuto i odlišení od jiných trestných činů.

1.1. Zanedbání povinné vyživovací povinnosti

Vyživovací povinnost (tzv. placení alimentů) vyplývá přímo ze zákona, konkrétně z občanského zákoníku. Vyživovací povinnost existuje nejenom mezi rodiči a dětmi navzájem, ale i mezi příbuznými v přímé linii, mezi manžely (i rozvedenými) a patří sem i příspěvek na výživu neprovdané matky. Podstatou výživy je zaopatření jiného, to znamená zajištění bydlení, ošacení, jídla, vzdělání, zálib a tak podobně.

Nejčastěji bývá porušována alimentární povinnost rodiče vůči nezletilému dítěti. Žijí-li rodiče s nezletilými dětmi ve společné domácnosti, zaopatřují potomky společně automaticky. Nejčastější jsou situace, kdy rodiče žijí odděleně, nezletilé děti byly svěřeny do výchovy matce a otcí bylo uloženo hradit výživné k rukám matky. Vyrůstá-li dítě v ústavní výchově, jsou oba rodiče povinni hradit příspěvek na úhradu péče.

Výše výživného je zpravidla určena civilním soudem, případně dohodou rodičů o výši výživného. Výše výživného se určí s ohledem na výdělek rodiče a na jeho majetkové možnosti stejně tak s ohledem na potřeby dítěte.

Dojde-li k podstatné změně v příjmech rodiče a ten není schopen platit výživné v určené výši, může požádat civilní soud o jeho snížení. Alimentační povinnost zaniká ve chvíli, kdy je dítě schopno se živit samo (např. absolvováním střední školy, pokud dítě nepokračuje v dalším studiu).

Neplněním vyživovací povinnosti, a to i z nedbalosti, po dobu delší než čtyři měsíce, se pachatel dopouští trestného činu *zanedbání povinné výživy* podle § 196 trestního zákoníku. Jde o jeden z nejčastějších trestných činů vůbec. Aby však mohl být rodič, který neplnil výživné, trestně odpovědný, musí být *schopen* alimenty platit. V jaké výši a do jaké míry byl pachatel schopen platit výživné, si trestní soud může posoudit samostatně. Bez ohledu na to, v jaké výši byla určena vyživovací povinnost rozhodnutím civilního soudu. Trestně odpovědným může být uznán i pachatel, jehož jediným příjmem jsou sociální dávky na úrovni životního minima, pokud neplní výživné alespoň v symbolické výši (100,- Kč, 200,- Kč, 500,- Kč), příp. placení alimentů umožňují jeho další majetkové poměry.

Příklad: Po rozvodu rodičů byla dvanáctiletá dcera svěřena do výhradní péče matky. Otcí byla soudem uložena vyživovací povinnost ve výši 1000 Kč měsíčně. Tato částku musela být uhrazena vždy nejpozději 20. dne měsíce k rukám matky. Obžalovaný více jak rok a půl výživné na dceru nezaplatil, nestýkal se s ní a neposílal jí ani dárky. Matka s dcerou se musely přestěhovat k prarodičům, protože bez jejich podpory by finanční situaci samy jen stěží zvládly.

Přísněji bude potrestán ten pachatel, který nejenom, že výživné nehradil, ale jeho neplacením vystavil dítě nebezpečí nouze (*dítě trpí podvýživou, nejsou peníze na uspokojení základních potřeb*), nebo kdo se placení alimentů úmyslně vyhýbal (*např. bezdůvodně odmítá pracovat, a to i ve výkonu trestu odnětí svobody, záměrně mění zaměstnání a zamlčí, že má vyživovací povinnost, aby nemohlo dojít ke strhávání alimentů z jeho mzdy*).

Trestní odpovědnosti za trestný čin *zanedbání povinné výživy* se pachatel může zbavit tzv. *účinnou lítostí*. Účinná lítost spočívá v tom, že rodič dodatečně splní svou povinnost a alimenty zaplatí. Aby došlo k zániku odpovědnosti za trestný čin,

1. pachatel musí uhradit dlužné alimenty v plné výši za období, za které je souzen (dohoda o splátkách nestačí)
2. k úhradě musí dojít dříve, než soud prvního stupně začne s vyhlášením rozsudku

3. neplacení výživného nesmí mít pro dítě trvale nepříznivé následky

Aby mohlo dojít k zániku trestní odpovědnosti za trestný čin zanedbání povinné výživy účinnou lítostí, musí k tomu pachatel sám *aktivně* přispět. Tak tomu není v případě, že dlužné výživné bylo uhrazeno exekučně.

Příklad: Obžalovaný při výslechu u hlavního líčení prohlásil, že matce nezletilého dítěte již v mezidobí dlužné výživné uhradil, a toto doložil ústřížky poštovních poukázek. Následně soud vyslechl matku, která potvrdila, že za žalované období bylo dlužné výživné uhrazeno. Soud obžalovaného obžaloby zprostil, neboť trestnost jeho činu zanikla.

Věděli jste, že....?

- za plnění výživného nelze považovat příležitostné dárky či kapesné dané přímo dítěti,
- rodič (povinný) si musí z vlastní iniciativy zjistit, kde se druhý rodič i s dítětem zdržuje, aby mohl alimony zaplatit,
- povinnost platit alimony nezaniká, jestliže si matka dítěte najde nového přítele, který jí pomáhá s placením nákladů na péči o dítě,
- nárok na alimony nezaniká ani ve chvíli, kdy matka prohlásí, že od otce žádné peníze nechce (dluh nelze prominout),
- jako součást trestu může být pachateli uloženo, aby se po určitou dobu zdržel se řízení motorových vozidel.

1.2. Krádež, loupež a související trestná činnost

Krádež je podle kriminalistických statistik nejčastějším trestným činem. Každoročně dojde ke spáchání zhruba 18 000 deliktů. Trestnost jednání pachatele spočívá v tom, že si bez oprávnění присvojí věc, která mu nepatří a zároveň je splněna některá z dalších podmínek:

- činem způsobí škodu ve výši nejméně 5 000Kč,

- čin spáchá vloupáním, tedy vnikne do nějakého uzavřeného prostoru (*např. překoná zámek u dveří, přečleze vysoký plot, vnutí se do bytu pod záminkou kontroly plynu atd.*), a to bez ohledu na hodnotu odcizené věci,
- po činu se alespoň pokusí si odcizenou věc uchovat násilím nebo hrozbou užití násilí, a to bez ohledu na hodnotu odcizené věci,
- činu se dopustí na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě (*např. kapesní krádež, odcizení kabelky nebo kabátu odložené v bezprostřední blízkosti poškozeného atd.*), a to bez ohledu na hodnotu odcizené věci,
- činu se dopustí na území, kde probíhá nebo proběhla evakuace osob (*typicky krádeže spáchané při povodních*), a to bez ohledu na hodnotu odcizené věci.

Výše škody je rozhodující pouze u tzv. prosté krádeže. Nedosáhne-li výše škody, která byla na cizím majetku krádeží způsobena, částky nejméně 5. 000,- Kč, hrozí pachateli postih „pouze“ za *přestupek* proti majetku, nikoli za trestný čin. Za přestupek je pachatel sankcionován peněžitou pokutou. Avšak dojde-li k odcizení cizí věci za některé z dalších výše uvedených okolností, pak na hodnotě odcizené věci nezáleží, byť by byla zanedbatelná (*např. 200 – 300 Kč*).

Příklad: Pachatel využil toho, že poškozený usnul v hale vlakového nádraží, a z náprsní kapsy mu vytáhl peněženku, ve které našel pěti set korunovou bankovku a pár drobných mincí. Jednání pachatele bude posouzeno jako trestný čin krádeže.

Přísnějším trestem bude postižena recidiva pachatele: pachatel se znovu dopustí trestného činu krádeže, ačkoliv již byl v posledních třech letech za trestný čin krádeže, případně loupeže odsouzen nebo potrestán (*pachatel se dopustí další krádeže ve lhůtě 3 let od právní moci předchozího rozsudku; příp. od okamžiku, kdy byl propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody*). Ani v tomto případě nezáleží na výši škody, resp. hodnotě odcizené věci. Jako trestný čin, nikoli přestupek, bude posouzeno například i odcizení plechů a jiného kovového šrotu, benzínu z nádrže auta, několika balení kávy či čokolád z obchodu apod.

Příklad: Dne 23. 10. 2014 pachatel z neuzamčené nádrže nákladního automobilu pomocí hadice přečerpal do připraveného kanystru 20 litrů motorové nafty, čímž způsobil škodu ve výši 618,- Kč, a tohoto jednání se dopustil přesto, že rozsudkem Okresního soudu v Mělníku,

který nabyl právní moci dne 9. 6. 2012, byl uznán vinným mimo jiné přečinem krádeže podle § 205 odst. 1, písm. a), písm. b) trestního zákoníku.

Věděli jste, že ....?

- pokud se soustavně dopouštíte drobných krádeží, které by samy o sobě byly pouhým přestupkem proti majetku, avšak ve svém součtu výše škody způsobená jednotlivými drobnými krádežemi dosáhne nejméně 5000 Kč, jedná se o trestný čin.

1.2.1. Souběh trestného činu krádeže a trestného činu neoprávněné porušování domovní svobody

V situaci, kdy zloděj vykradl rodinný dům, byt či rekreační chatu, přichází v úvahu jednání zloděje posoudit nejenom jako trestný čin krádeže, ale současně i jako trestný čin porušování domovní svobody. A to proto, že svým vniknutím pachatel narušil soukromí a domovní svobodu uživatele. Porušením domovní svobody je i neoprávněné vniknutí do hotelového pokoje, pokoje na studentské koleji či na ubytovně nebo vniknutí do zahrádkářské chatky využívané k odpočinku. Ochrana domovní svobody se vztahuje i na další prostory náležející k bytu jako jsou uzamčené sklepní kóje či půdní prostory.

Příklad: Pachatelé využili otevřených vstupních dveří panelového domu a nepozorovaně se dostali do sklepních prostor. Tam pomocí páčidla rozlomili petlici u jedné ze sklepních kójí. Do připravených tašek si začali ukládat kompoty a další věci, které v kóji našli. V tom byli vyrušeni jedním z obyvatelů domu, kterého přilákal nezvyklý hluk. Soud posoudil jednání pachatelů jako pokus trestného činu krádeže a dokonany trestný čin porušování domovní svobody.

Věděli jste, že ...?

- trestný čin porušování domovní svobody je naplněn již tím, že zloděj vnikne na oplocenou zahradu u domu?
- trestného činu porušování domovní svobody se může dopustit i ten z manželů, který trvale opustil společnou domácnost, bez ohledu na to, zda má v bytě stále hlášen trvalý pobyt.

1.2.2. Souběh trestného činu krádeže a trestného činu poškození cizí věci

Pokud zloděj při vykrádání objektu současně úmyslně zničí nebo poškodí další věci, typicky násilně překoná uzamčené dveře či uzavřená okna, a výše škody způsobená násilným vniknutím dosáhne nejméně 5 000 Kč, dopustil se svým jednáním nejenom trestného činu krádeže, ale zároveň i trestného činu poškození cizí věci.

Příklad: Pachatel vnikl oknem v přízemí, které před tím násilím vypáčil, do nevyužívané kancelářské budovy. Z ní odcizil manipulační vozík, stůl a dvě židle. Během prohledávání budovy překonal další dvoje uzamčené dveře tak, že u prvních rozbil skleněnou výplň a druhé dveře vykopl. Odcizením věcí způsobil škodu ve výši 6 754,- Kč. Poškozením okna a dvojích dveří způsobil celkovou škodu ve výši 8 955,- Kč.

1.2.3. Souběh trestného činu krádeže a trestného činu neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku

Často bývají předmětem odcizení peněženky, případně kabelky včetně věcí v nich uložených. Zloděj odpovídá za veškerý obsah odcizené kabelky - bez ohledu na to, jaké věci se v ní nachází a bez ohledu na to, že měl v úmyslu zmocnit se jen některé z věcí – např. pouze finanční hotovosti.

V dnešní době každý z nás nosí při sobě zpravidla i platební kartu. Proto zloděj musí být srozuměn i s tím, že se platební karta může v peněžence či kabelce nacházet. Dojde-li k odcizení peněženky, ve které byla uložena i platební karta, čin nebude posouzen pouze jako krádež, ale současně také jako trestný čin neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 trestního zákoníku.

Příklad: Pachatel přiběhl zezadu k poškozené a strhl jí z ramene černou látkovou kabelku, se kterou utekl. Poté co byl pachatel v bezpečí svého úkrytu, prozkoumal obsah kabelky a zjistil, že se v ní nachází mobilní telefon, občanský a řidičský průkaz, průkaz čtenáře městské knihovny, 15 kusů různých zákaznických slevových karet, dárkový poukaz spol. Exe Jeans v hodnotě 500 Kč, 7 kusů stravenek zn. Sodexo Gastropass v hodnotě 75 Kč/ks, bankovku v nominální hodnotě 200 Kč a drobné mince v celkové nominální hodnotě 50 Kč, měsíční jízdenka na MHD v hodnotě 550 Kč a platební karta České spořitelny. Černou látkovou kabelku si poškozená cenila na 400 Kč. Odcizením kabelky způsobil pachatel

poškozené škodu v celkové výši 2.225,- Kč. Soud jednání pachatele posoudil zároveň jako trestný čin krádeže a trestný čin neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku.

1.2.4. Odlišení trestného činu krádeže a trestného činu loupeže

Zásadním rozdílem mezi trestným činem krádeže a loupeže je v tom, že při loupeži pachatel chce neoprávněně získat cizí věci za užití násilí, resp. za užití hrozby bezprostředního násilí (*např. naznačování úderů pěstí, držení nože v ruce, namířením zbraně na jiného*). To činí z loupeže zvlášť závažný zločin, kdy pachateli hrozí trest odnětí svobody až na deset let. Na rozdíl od krádeže, kdy pachateli hrozí „pouze“ trest odnětí svobody do dvou let, případně do tří let, dopustil-li se recidivy. Podstatné je, že trestný čin loupeže je spáchán již samotným užitím násilím, příp. užitím hrozby násilí, aby získal věc někoho jiného. Fakticky se však věci zmocnit nemusí.

Příklad: Pachatel vstoupil do pobočky České pošty, přistoupil k přepážce č. 3, za níž seděla poškozená, a vytáhl reálně vypadající maketu střelné zbraně černé barvy, kterou položil na pult přepážky tak, že hlavní směřovala k poškozené. Pachatel vyzval poškozenou slovy „Potřeboval bych nějaké peníze, ale rychle!“ k vydání finanční hotovosti. Na tuto pobídku poškozená otevřela horní zásuvku stolu a vybrala z ní všechny papírové bankovky, které podala skrze přepážku pachateli.

Mezi trestným činem krádeže a loupeže může být v některých případech tenká hranice. Zatímco neočekávané vytrhnutí věci z ruky, např. kabelky, je posuzováno jako trestný čin krádeže, cloumání věcí a tedy překonávání odporu napadeného, je užitím násilí, a takový čin bude proto posouzen jako loupež.

Příklad: Pachatel přiběhl zezadu k poškozené a pokusil se jí z ramene strhnout kabelku, což se mu nepodařilo a následně se o ni s poškozenou začali přetahovat. Během přetahování kabelka poškozené postupně sklouzla k lokti a k zápěstí, načež se pachateli podařilo poškozené kabelku vytrhnout a utéct. Soud jednání pachatele kvalifikoval jako zvlášť závažný zločin loupeže.

1.3. Podílnictví

Za společensky škodlivé a proto trestné se považuje i takové jednání, kterým se pachatel podílí na trestné činnosti někoho jiného. Jde o případy, kdy pachatel ukryje, užívá nebo jinak nakládá s věcmi, o nichž ví, že pocházejí z trestné činnosti jiné osoby. Zpravidla jde o věci získané krádeží či loupeží.

Podílnictví může být spatřováno v následujících případech:

- *Pachatel ukryl automobil odcizený jinou osobou ve své garáži nebo tento automobil sám dále užíval.*
- *Pachatel přinesl do zastavárny televizor, ačkoliv věděl, že osoba, která mu televizor předala, jej odcizila z bytu poškozeného.*
- *Pachatel ve svém pokoji na ubytovně převzal od svého spolubydlicího finanční hotovost ve výši 300,- Kč s úmyslem tyto peněžní prostředky použít na nákup pervitinu, ačkoliv věděl, že tato finanční hotovost pochází z krádeže, kterou jeho spolubydlicí spáchal.*

Podílnictví se dopustí i taková osoba, která sice nevěděla, že určitá věc (v hodnotě min. 25 000,- Kč) pochází z trestné činnosti, ale vzhledem ke všem okolnostem to vědět měla a mohla. Obzvláště se jedná o situace, kdy lze danou věc pořídit až za nápadně nízkou cenu:

Pachatel zakoupil od neznámého muže za částku ve výši 2.000,-Kč horské kolo zn. Author černé barvy, velikost rámu 16,5“. Vzhledem k tomu, že běžná hodnota kola převyšovala částku 35 000 Kč a vzhledem k tomu, že neznámý muž mu nepředal doklady od kola ani záruční list, musel pachatel předpokládat, že kolo mohlo být odcizeno. Přičemž uvedené horské kolo skutečně bylo odcizeno při vloupání do sklepní kóje.

1.4. Vydírání

Pachatel vnikl do bytu své bývalé přítelkyně a odmítl byt opustit, uzamkl ho a klíče strčil do kapsy. Pachatel bývalou přítelkyni shodil na zem, klekl si k ní a říkal, že ji miluje, nemůže bez ní žít, musí mu dát šanci, jinak rozřeže ji i sebe, přičemž z kapsy kalhot vytáhl nůž na koberce a snažil se z něho vysunout ostrí. Ostrí nože přibližoval k poškozené s tím, že se stane nešťestí, jestli mu nedá druhou šanci a nevrátí se k němu. Poškozená ze strachu slíbila, že se k němu vrátí, což musela odpřísáhnout i na svého syna.

Nepřípustný nátlak na vůli jiné osoby, aby něco konala nebo naopak nekonala či strpěla, jako je popsán ve shora uvedeném příkladě, se posuzuje jako trestný čin vydírání.

Prostředkem donucení může být užití násilí, hrozba užitím násilí nebo hrozba způsobením jiné těžké újmy. Jinou těžkou újmu může pro poškozeného představovat *např. způsobení majetkové újmy, ztráta společenského či profesního postavení, propuštění ze zaměstnání, rozvrácení manželství, zasažení rodinného života, způsobení trestního stíhání atd.* Trestný čin je spáchán již samotným donucováním, aniž by poškozený musel vykonat to, co po něm pachatel vyžaduje.

O trestný čin vydírání půjde také v následujících případech, kdy:

- *poškozený obdrží dopis, ve kterém je vyzván k uhrazení určité peněžité částky, jinak se jeho rodině stane něco zlého,*
- *manžel hrozí manželce tím, že se bude u soudu domáhat toho, aby jí bylo odebráno z výchovy jejich nezletilé dítě,*
- *pachatel hrozí své bývalé přítelkyni tím, že její nahé fotografie uveřejní prostřednictvím internetu, pokud se k němu nevrátí,*
- *chovanec výchovného ústavu užije násilí, aby donutil jiného plnit pro něj různé služby spočívající např. v poklizení, praní prádla, odevzdávání kapesného atd.*

Nepřípustnou hrozbou na vůli jiného však není situace, kdy věřitel sdělí dlužníkovi, že pokud nezaplatí svůj dluh, bude jej vymáhat prostřednictvím soudu, neboť takové jednání je právem každého.

1.5. Podvodná jednání

V současné době roste počet tzv. spotřebitelských úvěrů, jejichž prostřednictvím stále více domácností financuje nákup spotřebního zboží, vybavení bytu atd. V souvislosti s rostoucím počtem poskytovaných úvěrů však stoupá i počet úvěrových podvodů.

Mezi typické příklady jednání, kterými se pachatelé dopouští trestného činu úvěrového podvodu, patří například *uvedení nepravdivého údaje o výši svého příjmu, zneužití odcizeného nebo nalezeného občanského průkazu k prokázání totožnosti osoby uzavírající úvěrovou*

smlouvu, předložení zfalšovaného potvrzení o zaměstnání, předložení padělaných dokumentů k zajištění úvěru, nadhodnocení nemovitosti sloužící jako zástava atd.

K vyvození trestní odpovědnosti za trestný čin úvěrového podvodu stačí již samotné uvedení nepravdivých údajů, resp. hrubé zkreslení nebo zatajení důležitých údajů při uzavírání úvěrové smlouvy (*např. již v žádosti o poskytnutí úvěru*). A to bez ohledu na to, zda následně k uzavření úvěrové smlouvy či k vyplacení peněz z úvěru skutečně dojde. Ke spáchání činu není třeba způsobení škody. Nezáleží tedy ani na tom, zda poskytnutý úvěr řádně splácíte, i když tato skutečnost může hrát roli při posuzování společenské škodlivosti vašeho trestného jednání.

Za nepravdivé se považují takové údaje, které jsou v naprostém rozporu se skutečností. Přitom stačí i uvedení jediného nepravdivého údaje, za to podstatného pro uzavření úvěrové smlouvy nebo čerpání úvěru. Hrubě zkreslenými údaji se rozumí údaje neúplné, nadsazené, silně upravené, na jejichž základě druhá strana dojde k nesprávnému závěru. Trestné je zamlčení takových údajů, s jejichž znalostí by druhá strana nikdy smlouvu o úvěru neuzavřela.

příklad: Pachatel svým podpisem stvrdil údaje, které uvedl při sjednávání úvěrové smlouvy se společností Home Credit, kdy mimo jiné sdělil, že nemá žádné úvěry, leasingy ani půjčky. A to přestože věděl, že má uzavřeny další tři smlouvy o úvěru v celkové výši 250. 000,- Kč.

Peníze získané z úvěru může dlužník použít v zásadě na jakýkoli účel. Pokud je však ve smlouvě o úvěru přímo uvedeno, že poskytnuté peníze nelze použít na jiný než tam uvedený účel, dopustí se trestného činu úvěrového podvodu také ten, kdo poskytnuté finance v rozsahu nejméně 25. 000 Kč použije na něco jiného.

1.5.1. Odlišení trestného činu úvěrového podvodu a trestného činu podvodu

Trestný čin úvěrového podvodu se vztahuje pouze na jednání při uzavírání *úvěrové* smlouvy, nikoli na smlouvu o půjčce ani jiný smluvní typ. Takový případ by však mohl být posouzen jako podvod podle § 209 trestního zákoníku.

V souvislosti s půjčkami peněz je třeba dále zdůraznit, že v situaci, kdy dlužník nevrátí věřiteli půjčenou finanční částku, protože není schopen vypůjčené peníze splácet, se zpravidla

nejedná o trestný čin. Podle Listiny základních práv a svobod, nesmí být nikdo zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát svému smluvnímu závazku. Ovšem pokud dlužník již ve chvíli, kdy si peníze půjčuje, ví, že nebude moci půjčenou částku vrátit (např. nemá z čeho) a ani tak od počátku nehodlá učinit, dopouští se trestného činu podvodu podle § 209 trestního zákoníku.

Příklad: Pachatel uzavřel prostřednictvím internetového portálu www.pujckomat.cz smlouvu o půjčce ve výši 100. 000,- Kč. Tuto částku měl splatit v 20 měsíčních splátkách ve výši 5500 Kč. Tuto částku si nechal zaslat na svůj bankovní účet. Takto jednal, i když věděl, žádné splátky hradit nebude, neboť je v tíživé finanční situaci, kdy jeho jediný měsíční příjem tvoří dávky sociální podpory ve výši 3 410,- Kč.

1.6. Obchodování s padělkami: porušení práv k ochranné známce a jiným označením, porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou

Podstata trestného činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením spočívá zjednodušeně řečeno v tom, že pachatel vyrábí či prodává zboží nebo poskytuje služby, které mají značku totožnou se značkou (tzv. ochrannou známkou) patřící někomu jinému nebo jsou s takovou značkou spotřebitelem snadno zaměnitelné.

Pojmem ochranná známka se rozumí označení (značka), které odlišuje jednotlivé produkty od sebe navzájem např. Coca-Cola, Adidas, Škoda, Pilsner Urquell.

Podle kriminalistických statistik se v České republice trestného činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením dopouštějí cizinci mnohem častěji ve srovnání s českými občany. Obvykle bývá tato trestná činnost spojována s činností vietnamských obchodníků spočívající ve výrobě a dovozu padělků, napodobenin oblečení a bot světoznámých značek (např. Nike, Puma) či kabelek a jiných doplňků (např. Louis Vuitton, Burberry atd.). Trestného činu se dopustí také ten, kdo vyrábí nebo prodává alkoholické nápoje pod falešnými etiketami s ochrannou známkou (např. Tuzemák, Originál vodka jemná atd.)

Příklad: Pachatel nabízel ve svém obchůdku k prodeji cestovní tašky značky Louis Vuitton, čepice Hannah Montana, My Little Pony a Pokémon, hrací karty Pokémon různých druhů a

pouzdra na mobilní telefon se značkou Gucci, přičemž se jednalo o padělané zboží a k užití těchto značek nedostal od oprávněných osob souhlas.

Doveze-li pachatel do České republiky padělek zboží „chráněné značky“ z ciziny, dopustí se tím rovnou dvou trestných činů, jednak trestného činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 trestního zákoníku a současně i trestného činu porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 261 trestního zákoníku.

1.7. Maření výkonu úředních rozhodnutí

Trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání postihuje několik různých forem jednání. Věnovat se však budeme jen nejfrekventovanějším z nich.

Nejčastěji se pachatelé dopouští trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání tím, že

a) dále vykonávají činnost, která jim byla zakázána nebo pro kterou jim bylo odňato příslušné oprávnění k jejímu vykonávání nebo pro kterou takové oprávnění pozbyli,

b) zdržují se na území České republiky, ačkoli jim byl uložen trest vyhoštění nebo bylo rozhodnuto o jejich správním vyhoštění,

c) bez závažného důvodu nenastoupí na výzvu soudu trest odnětí svobody nebo se jiným způsobem neoprávněně brání nástupu výkonu tohoto trestu.

ad a) V prvním z uvedených případů se typicky jedná o porušování uloženého zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu. Zákaz řízení motorových vozidel všeho druhu je zpravidla ukládán pachatelům za trestnou činnost související se silniční dopravou – za zavinění dopravní nehody, při které bylo jinému z nedbalosti ublíženo na zdraví, za řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu či drog. Kdo řídí motorové vozidlo, i přesto, že mu to soudem či správním orgánem bylo zakázáno, dopouští se tím trestného činu, a to trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

Příklad č. 1: Pachatel řídil osobní vůz na pozemní komunikaci č. 2384/III mezi obcemi Malín a Kutná Hora, ačkoli věděl, že rozsudkem Okresního soudu v Kutné Hoře č. j. 1 T 56/2014 ze

dne 10. 11. 2014, který nabyl právní moci téhož dne, mu byl mimo jiné uložen zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu.

Příklad č. 2: V Praze v ulici Legerova řídil pachatel osobní automobil, ačkoliv věděl, že rozhodnutím Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 1. 6. 2014, který nabyl právní moci dne 28. 7. 2014, byl uznán vinným z přestupků podle § 125c odst. 1 písm. d) a podle § 125c odst. 1 písm. e) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a byla mu uložena pokuta ve výši 25. 000,- Kč a sankce zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel všeho druhu na dobu 12 měsíců.

Stejného trestného činu se dopouští i ten, kdo řídí motorové vozidlo, i přes to, že mu byl rozhodnutím obecního úřadu odňat řidičský průkaz z důvodu pozbytí zdravotní či odborné způsobilosti k řízení vozu, a dále ten řidič, který dosáhl 12 bodů za přestupky v silniční dopravě, neboť v takovém případě ztrácí odbornou způsobilost k řízení vozidla a pozbývá řidičské oprávnění uplynutím 5 pracovních dnů ode dne, kdy mu bylo toto oznámení doručeno.

Příklad: Pachatel řídil osobní vůz na pozemní komunikaci v obci Lešná, ačkoli věděl, že zhruba před třemi měsíci dosáhl porušením pravidel silničního provozu celkem 12 bodů, neboť mu bylo doručeno písemné oznámení o dosažení této bodové hranice.

Věděli jste, že...?

- uvedený trestný čin může být spáchán i jedinou jízdou motorovým vozidlem přes zákaz
- je nerozhodné i to, zda pachatel řídí vozidlo na pozemní komunikaci či mimo ni (*např. na polní cestě*).

ad b) Další jednání, které je sankcionováno jako maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní trestního zákoníku, spočívá v maření rozsudku soudu, kterým mu byl uložen trest vyhoštění nebo v maření rozhodnutí státního orgánu o správním vyhoštění. Jedná se o dvě odlišná rozhodnutí.

Vyhoštění uložené soudem je sankce za trestný čin. Tuto sankci lze uložit pouze pachateli trestného činu – cizinci, a to na dobu ve výměře od 1 roku do 10 let nebo na dobu

neurčitou. Nelze vyhostit občana ČR, zpravidla ani občana Evropské unie, toho komu byl udělen azyl nebo komu byl na území České republiky povolen trvalý pobyt a má zde své pracovní i sociální zázemí. Účelem této sankce je zabránit pachateli v dalším páchání trestné činnosti na území České republiky. Uložením trestu vyhoštění se pachatel stává nežádoucí osobou. Soud může poskytnout cizinci přiměřenou lhůtu (nejvýše však 1 měsíc) k tomu, aby si obstaral potřebné záležitosti, než bude muset stát opustit. Neopustí-li cizinec Českou republiku poté, co k tomu byl soudem vyzván, dopouští se tím dalšího trestného činu a to trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

Příklad: Pachatel se nejméně od ledna do března 2015 zdržoval v Mělníku, Litoměřicích a Ústí nad Labem, přestože věděl, že trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 2 sp. zn. 7 T 18/2014 ze dne 22.9.2014, který nabyl právní moci téhož dne, mu byl uložen trest vyhoštění z území České republiky na dobu neurčitou.

K naplnění trestného činu maření úředního rozhodnutí a vykázání stačí i krátký pobyt na území České republiky.

Příklad: Pachatel byl při náhodné kontrole zadržen hlídkou cizinecké policie ČR v mezinárodním rychlíku č. EC 676 jedoucím na trati Praha – Brno – Bratislava - Budapešť, ačkoli rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1, mu byl uložen trest vyhoštění z území České republiky na dobu 32 měsíců.

Podstatou správního vyhoštění je ukončení pobytu cizince na území České republiky a stanovení doby zákazu vstupu a pobytu na území republiky v rozmezí od 1 roku až do 10 let. Důvodem uložení správního vyhoštění je porušení pravidel o vstupu a pobytu cizinců na území našeho státu podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky, *např. tím, že nemá žádný cestovní doklad nebo má padělek, doklad někoho jiného, nepodrobí se hraniční kontrole, vstoupí na území mimo hraniční přechod atd.*

O správním vyhoštění rozhoduje Policie ČR - Inspektorát cizinecké policie podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky. Současně s rozhodnutím Policie ČR stanoví cizinci dobu k vycestování z republiky. Jestliže se i po uplynutí této lhůty cizinec zdržuje na území České republiky, porušuje tím správní rozhodnutí a dopouští se tím trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

ad c) Trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání se dopustí i ten, kdo bez závažného důvodu nenastoupí na výzvu soudu trest odnětí svobody nebo se jiným způsobem neoprávněně brání nástupu výkonu tohoto trestu. Po právní moci odsuzujícího rozsudku, kterým byl odsouzenému uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, soud odsouzeného písemně vyzve k nástupu do věznice a stanoví mu k tomu lhůtu. Odsouzený má povinnost se v této lhůtě do věznice dostavit. Neučiní-li tak, dopouští se trestného činu. Jen ve výjimečných případech, na žádost odsouzeného, může soud rozhodnout o odložení nástupu do výkonu trestu *např. z důvodu změny zdravotního stavu odsouzeného, úmrtí v rodině, zajištění péče o rodinného příslušníka apod.*

Příklad: Pachatel se bez vážného důvodu nedostavil do 15:00 hodin dne 20. března 2015 do věznice v Litoměřicích k nástupu výkonu trestu odnětí svobody v délce trvání 12 měsíců, který mu byl uložen rozsudkem Okresního soudu v Lounech, ačkoli výzvu soudu k nastoupení trestu odnětí svobody převzal do vlastních rukou dne 10. ledna 2015.

Trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání se odsouzený dopouští i v případě, že výslovně odmítne výzvu k nástupu trestu převzít, nebo z toho důvodu záměrně mění místo svého pobytu nebo např. předstírá nemoc, která by mu bránila nastoupit do věznice atd.

1.8. Neoprávněné podnikání

Trestní zákoník považuje za trestné takové úmyslné jednání, kterým pachatel neoprávněně, tedy v rozporu s právními předpisy, provozuje podnikatelskou činnost a to ve větším rozsahu.

Podnikáním se přitom rozumí soustavná výdělečná činnost, která je prováděna podnikatelem samostatně, na vlastní účet a na vlastní odpovědnost (§ 420 Občanského zákoníku). Příkladem podnikatelské činnosti je *koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje, výroba a prodej výrobků, oprava a údržba věcí, hostinská činnost, poskytování ubytování, zastavárenská činnost, provozování cestovních kanceláří, ale i provozování zemědělské výroby, výkon advokacie atd.*

Nejčastěji se tohoto trestného činu dopouštějí ti, kdo podnikají, aniž by měli živnostenské oprávnění, nebo sice živnostenské oprávnění mají, ale překračují jeho rozsah.

Pro vyvození trestní odpovědnosti musí být současně splněna podmínka, že podnikatelskou činnost pachatel provozuje ve větším rozsahu – *např. jde-li o drobné živnostenské podnikání, ve kterém pachatel dosahuje příjmů v obdobné výši jako je běžný výdělek v pracovním poměru, musí tak činit po dobu nejméně šesti měsíců. Neposuzuje se však pouze časové hledisko, ale také velikost podnikání, výše zisku atd.*

Příklad: Pachatel vykonával pro ZŠ J. A. Komenského v Plzni v období od května 2013 do března 2014 různé druhy stavební prací. Za provedení stavebních prací bylo pachateli zapláceno 853 400 Kč. Při jednání vystupoval jako zástupce společnosti Stavebniny Klouček, s.r.o., aniž by o tom majitel společnosti věděl. Sám při tom neměl žádné živnostenské oprávnění.

Trestného činu se může dopustit i ten, kdo za úplatu provádí nábor pracovních sil pro práci v cizině, pokud k takové činnosti nemá povolení a provádí ji ve větším rozsahu (*s ohledem na počet osob, kterým byla práce zprostředkována, četnost náborů výši zisku, doba, po kterou činnost probíhala*).

1.9. Převaděčství: organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice, násilné překročení státní hranice

Česká republika se dne 21. prosince 2007 stala součástí tzv. schengenského prostoru, ve kterém platí volný pohyb osob a zboží. V důsledku toho došlo ke zrušení kontrol na společných státních hranicích členských států (tzv. vnitřní hranice). Naopak kontroly na tzv. vnějších hranicích schengenského prostoru, oddělujících státy schengenského prostoru od třetích zemí, byly posíleny, a to včetně vzdušných hranic (mezinárodních letišť). Hranice států jako takové však nadále existují. Vnější hranice je možné překročit jen na hraničních přechodech a ve stanovenou provozní dobu. Občané všech zemí schengenského prostoru se mohou v jeho rámci volně pohybovat.

Zrušení pozemních kontrol na vnitřních hranicích států schengenského prostoru však neznamená, že tyto hranice mohou cizinci (*tj. osoby, které nejsou občany některého ze států*

schengenského prostoru) kdykoli a kdekoli překračovat. Pořád je třeba respektovat další podmínky pro vstup cizinců na území České republiky – zejména požadavek, aby taková osoba u sebe měla platný cestovní doklad a dodržela bezpečnostní, zdravotní a další omezení. Podmínky pro vstup cizinců na území České republiky vyplývají ze *zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky* i z přímo použitelných předpisů Evropské unie (*Schengenský hraniční kodex*).

Pro vstup státních příslušníků ze zemí mimo EU do Schengenského prostoru platí tyto podmínky:

- *mít platný cestovní doklad, případně i cestovní vízum, je-li požadováno,*
- *zdůvodnit účel pobytu,*
- *mít dostatečné prostředky pro obživu,*
- *nebýt nežádoucí osobou, které byl odepřen vstup,*
- *nebýt hrozbou pro veřejný pořádek, vnitřní bezpečnost, veřejné zdraví nebo mezinárodní vztahy zemí EU.*

Bez splnění těchto podmínek, není možné na území států schengenského prostoru vstoupit a pohybovat se v něm. Jde o nedovolené překročení státní hranice. Výjimkou jsou např. humanitární důvody.

Nedovolené překročení státní hranice České republiky není samo o sobě trestným činem. Cizinci se dopouští „pouze“ *přestupku*, ale i za ten jim hrozí tzv. správní vyhoštění¹. Ovšem v případě, že by nelegální imigranti k překročení státní hranice užíli násilí či pohrůzku násilí, nesou odpovědnost za trestný čin násilné překročení státní hranice podle § 339 trestního zákoníku.

Trestní postih podle § 340 trestního zákoníku však čeká ty osoby, které organizují, umožňují a jakkoli napomáhají migrantům k nedovolenému překročení státních hranic, a to *i uvnitř schengenského prostoru*. Jedná se o tzv. *převaděčskou činnost*. Převaděčství je zvláště nežádoucí. Jde o činnost motivovanou vidinou zisku. Nelegálním transportem cizinců přes hranice dochází často k ohrožení jejich života a zdraví. Nehledě na to, že tento trestný čin bývá páchan zločineckými skupinami úzce napojenými na mezinárodní organizovaný zločin.

Převaděčská činnost může spočívat

---

¹ Co znamená správní vyhoštění je blíže popsáno na straně 16.

- v organizování nedovoleného přechodu státních hranic,
- v jakékoli formě pomoci při nedovoleném přechodu hranic (např. převod nebo převoz přes státní hranici, opatření dopravního prostředku za tím účelem, poskytnutí potřebné rady, přistavení vozidla v blízkosti státní hranice na základě předchozí domluvy a další převoz po území České republiky poté, co taková osoba již dříve nedovoleně překročila státní hranici České republiky),
- v průvozu ilegálních migrantů přes území republiky,
- v pomoci při průvozu ilegálních migrantů přes území republiky.

Příklad: Pachatel na základě předchozí objednávky člena vídeňské muslimské komunity naložil na území Rakouska do svého osobního vozidla čtyři občany Syrské arabské republiky, o kterých věděl, že se jedná o nelegální imigranty, přičemž od každého z nich si nechal slíbit částku 400 Euro za přepravu na území Spolkové republiky Německo, kam však nedošel, neboť na 87 km dálnice D8 byl zadržen hlídkou Policie České republiky.

Vědě-li jste, že...?

- takové jednání je trestné i tehdy, pokud k nedovolenému překročení státní hranice nakonec fakticky nedojde.

1.10. Napomáhání cizincům k neoprávněnému pobytu na území republiky

Trestného činu se dopustí ten, kdo pomůže cizinci k neoprávněnému pobytu na území České republiky v úmyslu získat tím neoprávněný majtkový nebo jiný prospěch.

Každý stát chce mít přehled o tom, kdo překračuje jeho státní hranici a pobývá na jeho území. Mimo jiné i proto, aby bylo zamezeno nelegální imigraci, a především přeshraniční trestné činnosti.

Česká republika je součástí tzv. schengenského prostoru, v rámci něhož se mohou občané členských zemí Evropské unie pohybovat zcela volně, a proto je trestné pouze takové jednání, které umožňuje neoprávněný pobyt na území republiky cizincům přicházejícím ze zemí mimo Evropskou unii (tzv. občané třetích zemí).

Pobyt cizinců na území České republiky upravuje zejména zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, zákon č. 325/1999 Sb. o azylu i předpisy Evropské Unie. Pobývání cizince na našem území v rozporu s těmito předpisy se považuje za neoprávněné.

Trestně postihováni podle toho ustanovení nejsou ti, kteří na území České republiky pobývají v rozporu s příslušnými právní předpisy, ale ty osoby, které pomohly *občanům tzv. třetích zemí (mimo EU)* k neoprávněnému pobytu v České republice a chtěly tím získat nějaký prospěch. Získaným prospěchem nemusí být pouze peníze, ale i jakékoli jiné zvýhodnění. Trestná však není charitativní činnosti v tomto směru, jednání v rámci rodinných vazeb atd.

Typickými příklady trestného jednání jsou *fiktivní uzavírání sňatků* a *fiktivní uznání rodičovství za úplatu*. Trestně odpovědný je ten, kdo za úplatu a za účelem získání povolení k trvalému pobytu v České republice pro cizince zjedná osobu s českým státním občanstvím, která s cizincem uzavře fiktivní sňatek, nebo učiní nepravdivé prohlášení o svém otcovství k dítěti.

Příklad jednání: *Státní občan České republiky a matka nezletilého dítěte, která je cizí státní příslušnicí, společně shodně prohlásí, že je otcem nezletilého dítěte (cizince), aniž by je pojily skutečné rodinné vazby. Za to je fiktivnímu otci poskytnuta úplata. Nezletilé dítě tím získá státní občanství České republiky. Takové jednání je protiprávní a nežádoucí, neboť obchází zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Z toho důvodu pobyt cizince na území České republiky nelze pokládat za oprávněný.*

Trestně odpovědný bude

- nejenom občan České republiky, který za úplatu učinil účelové prohlášení o otcovství k dítěti, aniž by mezi ním a matkou byly skutečné rodinné vazby,
- ale i jiná osoba, která českého občana pro tento úkon zjedнала (*našla, najala, přemluvila*) a byla jí za to poskytnuta úplata,
- a v neposlední řadě i matka dítěte, které na základě fiktivního souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství získalo státní občanství České republiky (získáním občanství matka neoprávněně zajistila svému dítěti pobyt na území České republiky a pro ni z tohoto jednání plyne prospěch ve formě zlepšení svého postavení pro udělení trvalého pobytu s ohledem na fingoované rodinné vazby na českého státního občana).

Trestné jednání v souvislosti s formálním uzavíráním sňatků může spočívat např. *v přemluvení jiné osoby příslibem vyplacení finanční hotovosti k uzavření fiktivního sňatku,*

v pomoci se získáním potřebných povolení k uzavření sňatku s cizincem, v odvezení na místo svatebního obřadu atd.

Dalším příkladem trestného jednání je *obstarání fiktivního potvrzení o pracovním poměru či jiných dokladů cizinci za úplatu*. Jedná se o doklady potřebné k doložení zdroje příjmů k pokrytí nákladů trvalého pobytu (§ 71 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky). Ty je nutné předložit k žádosti o povolení k trvalému pobyt na území České republiky.

Věděli jste, že...?

- to zda cizinec nakonec neoprávněně povolení k pobytu získal, není pro trestní odpovědnost rozhodné.

1.11. Neoprávněné zaměstnávání cizinců

Za trestný čin neoprávněné zaměstnávání cizinců podle § 342 trestního zákoníku nesou odpovědnost ty osoby, které zaměstnávají státní příslušníky třetích zemí nelegálně pobývajících na území České republiky. Smyslem tohoto ustanovení je zamezit nelegální migraci, ochránit pracovní trh a zabránit vykořisťující práci.

Trestného činu neoprávněného zaměstnávání cizinců se dopustí ti, kdo

- neoprávněně *zaměstnávají* cizince, který se zdržuje v České republice neoprávněně nebo nemá povolení k zaměstnání,
- neoprávněně *zprostředkují zaměstnání* cizinci, který se zdržuje v České republice neoprávněně nebo nemá povolení k zaměstnání.

Aby bylo takové jednání trestné, vyžaduje trestní zákoník splnění dalších podmínek: k neoprávněnému zaměstnávání cizince či ke zprostředkování zaměstnání musí docházet soustavně, opakovaně, za zvlášť vykořisťujících pracovních podmínek nebo ve větším rozsahu. Zvlášť vykořisťujícími jsou takové pracovní podmínky, které ohrožující život či zdraví zaměstnanců, jsou v rozporu s bezpečnostními pravidly, je jimi snižována lidská důstojnost atd. Při posuzování, zda k nelegálnímu zaměstnávání dochází ve větším rozsahu, je rozhodující počet osob, které zaměstnavatel zaměstnal, délka doby zaměstnání, četnost náborem, výše dosaženého zisku atd.

Povolení k zaměstnání závisí na povolení k pobytu. Cizinec proto nemůže získat povolení k zaměstnání, aniž by měl povolení k pobytu. Povolení k zaměstnání se však nevyžaduje *např. u cizinců s trvalým pobytem, u cizinců, kterým byl udělen azyl, studentů, pedagogických a akademických pracovníků atd.* (výjimky v § 98 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti). Povolení k zaměstnání nepotřebuje ani cizinec pracující jako tzv. osoba samostatně výdělečně činná, tedy provozující *např. živnost nebo jiný druh podnikání.*

1.12. Falšování dokumentů: padělání a pozměnění veřejné listiny

Trestem odnětí svobody až na tři léta sankcionuje trestní zákoník zásahy do veřejných listin, tedy do dokumentů vydaných orgány veřejné moci. Mezi takové patří *např. občanský průkaz, cestovní pas, řidičský průkaz, rodný list, oddací list, živnostenský list, vysokoškolský diplom atd.* Trestné jsou nejenom zásahy do veřejných listin vydaných tuzemskými orgány, ale i do těch cizozemských.

Trestného činu padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 trestního zákoníku se dopustí ten, kdo vyhotoví falešnou listinu, která má vyvolat dojem, že byla vydána oprávněně příslušným úřadem, a tuto falešnou listinu potom použije jako by byla pravá (*př. Pachatel předloží ve správním řízení o vrácení pozbytého řidičského průkazu padělaný posudek o jeho zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel*). Ovšem k vyvození trestní odpovědnosti stačí už jen to, že pachatel padělek vyrobil s úmyslem jej použít, aniž by k tomu skutečně došlo. Trestný je i takový zásah do veřejné listiny, kdy jsou v ní změněny podstatné údaje, *např. jsou dopsány, přepsány či vymazány určité údaje, je vyměněna fotografie atd.*

Pro názornou představu lze uvést příklady jednání, kterými se pachatelé dopustili trestného činu padělání a pozměnění veřejné listiny:

- *cizinec předložil cizinecké policii falešný výpis z rejstříku trestů,*
- *pachatel dopsal do živnostenského listu oprávnění k provozování další živnosti,*
- *cizinec padělal řidičský průkaz vydaný cizím státem, který jej opravňoval k řízení motorového vozidla i na území České republiky,*
- *pachatel v souvislosti s dovozem osobního vozidla ze zahraničí pozměnil údaje v technickém průkazu k vozidlu vydaným cizím státem, aby dosáhl schválení k provozu tohoto vozidla na pozemních komunikacích.*

Trestného činu se dopouští nejenom ten, kdo padělanou listinu vyrobil nebo pravou listinu pozměnil, ale i ten, kdo si takovou listinu *nechal* vyrobit, ať už pro svoje potřeby nebo pro někoho jiného.

Stejně trestní zákoník trestá ty, kteří nějakým způsobem disponují (*tj. vyrábí, nabízejí, prodávají, zprostředkovávají či jinak zpřístupňují*) nástroje a jiné pomůcky potřebné pro padělání a pozměňování veřejných listin nebo ty, kdo si takové nástroje opatří.